

підрозділи органів Національної поліції України за місцем проживання (перебування) заявника для взяття особи, стосовно якої видано або продовжено обмежувальний припис, на профілактичний облік, а також районні, районні у містах Києві і Севастополі державні адміністрації та виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах рад за місцем проживання (перебування) заявника.

Постраждала особа може вимагати від кривдника компенсації її витрат на лікування, отримання консультацій або на оренду житла, яке вона винаймає (винаймала) з метою запобігання вчиненню стосовно неї домашнього насильства, а також періодичних витрат на її утримання, утримання дітей чи інших членів сім'ї, які перебувають (перебували) на утриманні кривдника, у порядку наказного або позовного провадження за правилами, встановленими Цивільним процесуальним кодексом України [1].

Список використаних джерел:

1. Цивільний процесуальний кодекс України // *Відомості Верховної Ради України*. – 2018. - № 6-7. – Ст. 40.
2. Про судовий збір. Закон України (в ред. 01.01.2019 р.) // *Відомості Верховної Ради України*. – 2012. - № 14. – Ст. 87.
3. Про запобігання та протидію домашньому насильству. Закон України від 07.12.2017 р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 2018. - № 5. – Ст. 35.
4. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Закон України (в ред. 07.01.2018 р.) // *Відомості Верховної Ради України*. – 2005. - № 52. – Ст. 561.

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ВИЯВЛЕННЯ ВИКРАДЕННЯ ЛЮДИНИ ВЧИНЕНОГО З КОРИСЛИВИХ МОТИВІВ

Сергій ПІЧКУРЕНКО, доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Ольга ЗЛАГОДА, доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Розвиток правової держави та демократичних засад суспільства передбачають визнання пріоритету загальнолюдських цінностей. Конституція України 1996 року вперше закріпила достатньо широкий і різний за своїм змістом перелік прав людини. До їх числа належить право на свободу та особисту недоторканість (ч.1 ст.29), а також право на свободу пересування, вільний вибір місця проживання, право вільно залишати територію України, за винятком обмежень які встановлюються законом (ч. 1

ст.33) [1]. Одним із злочинних посягань, які грубо порушують це право, є викрадення людини.

Факти викрадень в Україні вже не поодинокі. Викрадення людей – не тільки політика, але й великий бізнес, у якому обертаються мільйонні викупи, що сплачують родичі чи бізнес-партнери за життя вкраденої людини.

Щомісяця до Національної поліції надходить біля 800 заяв про зникнення людей, серед яких трапляються заяви про кримінальні правопорушення, пов'язані з викраденням людей.

При надходженні до чергової частини повідомлень та заяв про зникнення особи, зміст перевірки умовно поділяють на три стадії:

- з'ясування обставин зникнення особи;
- висунення версій, зважаючи на причини зникнення;
- перевірка цих версій [2, с.8].

За фактами безвісної відсутності осіб висувуються ряд версії, але саме перше з'ясовують чи не вчинялося стосовно особи злочину, а це основна версія у даному випадку – убивство або викрадення, чи мало місце останнє з'ясовується, як правило, впродовж нетривалого проміжку часу надходження вимог викупу або за допомогою інших дій, у яких зацікавлений зловмисник, тощо.

У теперішній час все більш очевидним стає той факт, що виявлення та припинення злочинів, пов'язаних з викраденням людей, мають замаскований, прихований характер, що потребує комплексного застосування мір гласного (процесуального) і негласного (оперативно-розшукового) характеру. Їх комплексне дослідження дасть можливість в ході проведення слідчих дій і оперативно-розшукових заходів знаходити і документувати фактичні дані, які дозволяють слідчим і оперативним підрозділам органів Національної поліції вирішувати завдання, зазначені в законодавстві України.

Вивчення кримінальних проваджень показало, що мотиви викрадення людини, дуже різноманітні. Найчастіше цей злочин вчиняється з корисливих мотивів (з метою одержання викупу від родичів, близьких, інших осіб або заволодіння певним майном потерпілого тощо), з мотивів сексуального характеру, з помсти, з метою проведення експериментів, дослідів, зокрема медичного характеру, з використанням вкраденої особи, з метою домогтися виконання певних дій, що сама викрадена особа або її близькі зобов'язані здійснити, з метою продажу або вчинення іншого злочину. Викупи, за наданою Національною поліцією інформацією, від 10 тисяч доларів до кількох мільйонів.

Мають місце також й інші мотиви і цілі, а також їх різноманітне поєднання.

Найбільш поширеним з них є користь. Корисливий мотив при викраденні людини має місце в 72% випадків його вчинення.

Викрадення людини вчинене з корисливих мотивів може мати різні відтінки залежно від способів одержання й змісту матеріальної вигоди, до

досягнення якої прагнув винний. Найчастіше від потерпілих чи їх родичів як викуп вимагали гроші, цінності або виконання дій, що дозволяють вступити злочинцям у право розпорядженням майном. Вимога викупу стала використовуватися і для вирішення економічних спорів – для спонукання боржника до виконання своїх обов’язків, що впливають з умов договору, контрактів, а також позадоговірних зобов’язань. До корисливого мотиву ряд авторів, відносять викрадення людини з метою залучення до проведення певних робіт (будівництво, обробка сільгосппродукції, жебрацтво та інше), так і привласнення майна під час відсутності власника [3, с.53]

Слід зазначити, що корисливий мотив – це єдиний мотив, який впливає на кваліфікацію розглянутого злочину. Інші мотиви й цілі для кваліфікації значення не мають, але повинні враховуватися при призначенні винному покарання.

При вивченні судової практики декількох регіонів України (Вінницька, Львівська, Київська області та м. Київ) показало, що викрадення людини може вчинятися і з інших мотивів. До них належать ревності, помста, кар’єризм та інше.

Нині виявлення та розслідування злочинів пов’язаних з викраденням людей перед правоохоронними органами, на наш погляд, виникають наступні проблеми:

- складність у підготовці та проведенні окремих слідчих дій та негласних слідчих (розшукових) дій;
- відсутність комплексних напрацювань у даній сфері;
- відсутність загальної слідчої та оперативно-розшукової практики по даній категорії справ.

На наш погляд, збільшення ефективності діяльності правоохоронних органів у сфері боротьби зі злочинами пов’язаних з викраденням людей, на сучасному етапі необхідне вдосконалення методів збору оперативної інформації в цілях у встановленні організованих структур, які займаються злочинами проти особистої свободи особи, характеру їх діяльності, взаємопов’язаної між різними злочинними групами та організаціями.

Підводячи підсумки, хотілося б зазначити, що з метою успішного виявлення злочинів, пов’язаних з викраденням людей вчиненого з корисливих мотивів необхідно вчасно і тактично грамотно й кваліфіковано у найкоротший час проводити комплекс слідчих та негласних слідчих (розшукових) дій.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення: 30.10.2020).
2. Іващенко А.В., Шевченко А.С. Методика розслідування злочинів // Посібник. 2005, 89с.

З. Кузнецов А. Г. Роль всестороннего изучения личности преступника и криминалистическая характеристика группового киднеппинга / А. Г. Кузнецов, Л. Н. Иванов, А. С. Волков. *Право и политика*. науч.-метод. журн. 2001. № 10. С.52–63.

ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ: СОЦІАЛЬНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ, ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА СУДОВА ПРАКТИКА

Софія ВІКСИЧ, слухач магістратури 101 навчальної групи навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент, полковник поліції **Олександр ДОЦЕНКО**

Домашнє насильство є одним з найрозповсюдженим видом порушення прав та інтересів людини. Домашнє насильство полягає не лише у фізичних діях щодо якогось члена або членів родини, але й може полягати у вигляді агресії, жорстокої поведінки, приниження честі та гідності. Такі дії майже в кожному випадку призводять до негативних наслідків у вигляді погіршення психологічного, фізичного та соціального стану здоров'я постраждалого члена або постраждалих членів родини. Частіше всього від домашнього насильства страждають жінки, люди похилого віку та діти.

У нашому суспільстві склалась багаторічна негативна тенденція звинувачувати в домашньому насильстві не кривдника, а жертву, що призводить до того, що жертви домашнього насильства не звертаються за захистом. Тому так важливо нести у маси інформацію про те, що, з прийняттям у 2018 році Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» та внесенням змін у Кримінальний та Кримінальний процесуальний кодекси України введено поряд з адміністративною, ще й кримінальна відповідальність за вчинення домашнього насильства та жертви домашнього насильства отримують захист та необхідну підтримку. Крім цього, зазначений закон встановив перелік суб'єктів та їх повноваження у сфері протидії та запобіганні домашньому насильству. Одним з таких органів є Національна поліція України. Саме Національна поліція повинна стати поштовхом та імпульсом, який повинен сформувати нульову толерантність до домашнього насильством, та на своєму прикладі покаже, що кожна людина нашої країни має право на гідне становлення та захист.

Варто зазначити, що Україна зосереджена на оновленні вітчизняного законодавства щодо протидії домашньому насильству відповідно до ключового документа, який є Конвенцією Ради Європи про запобігання та протидію насильству над жінками та домашньому насильству (Стамбульська конвенція). Її особливість полягає в тому, що вона містить не лише положення декларативного характеру, але й конкретні зобов'язання для